

Brussel, 7 mei 2024
(OR. en)

8830/24

CONUN 100
ONU 52
DEVGEN 54
ACP 44
COAFR 144
COLAC 52
COASI 62
COEST 243
CLIMA 164

RESULTAAT BESPREKINGEN

van:	het secretariaat-generaal van de Raad
d.d.:	7 mei 2024
aan:	de delegaties
Betreft:	Conclusies van de Raad over kleine eilandstaten in ontwikkeling - (Conclusies van de Raad - 7 mei 2024)

Voor de delegaties gaan in bijlage dezes de conclusies van de Raad over kleine eilandstaten in ontwikkeling, die de Raad tijdens zijn 4021e zitting op 7 mei 2024 heeft aangenomen.

Conclusies van de Raad over kleine eilandstaten in ontwikkeling

1. De Europese Unie (EU) en haar lidstaten zijn ingenomen met de bijeenroeping van de vierde internationale conferentie over kleine eilandstaten in ontwikkeling¹ op 27 en 30 mei 2024 in Antigua en Barbuda. Het thema “de koers uitstippelen naar veerkrachtige welvaart” is zeer relevant voor zowel de kleine eilandstaten in ontwikkeling als de EU. De EU juicht toe dat 2024 is uitgeroepen tot het Internationaal Jaar van de kleine eilandstaten in ontwikkeling, hetgeen een unieke kans biedt om de perspectieven van kleine eilandstaten in ontwikkeling te integreren in de internationale agenda.
2. De EU heeft haar partnerschap met de kleine eilandstaten in ontwikkeling op politiek niveau en met vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld en het bedrijfsleven versterkt. De EU zet zich ten volle in om haar samenwerking met de Alliantie van Kleine Eilandstaten (AOSIS) uit te bouwen, alsook met het bureau van de AOSIS, dat momenteel wordt voorgezeten door Samoa.

¹ 39 staten: Antigua en Barbuda, Bahama's, Barbados, Belize, Comoren, Cookeilanden, Cuba, Dominica, Dominicaanse Republiek, Fiji, Grenada, Guinee-Bissau, Guyana, Haïti, Jamaica, Kaapverdië, Kiribati, Maldiven, Marshalleilanden, Federale Staten van Micronesia, Mauritius, Nauru, Niue, Oost-Timor, Palau, Papoea-Nieuw-Guinea, Saint Kitts en Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent en de Grenadines, Salomonseilanden, Samoa, Sao Tomé en Principe, Seychellen, Singapore, Suriname, Tonga, Trinidad en Tobago, Tuvalu, Vanuatu. 18 geassocieerde leden van de regionale commissies van de Verenigde Naties: Amerikaanse Maagdeneilanden, Amerikaans-Samoa, Anguilla, Aruba, Bermuda, Britse Maagdeneilanden, Curaçao, Frans-Polynesië, Guadeloupe, Guam, Kaaimaneilanden, Martinique, Montserrat, Nieuw-Caledonië, Gemenebest der Noordelijke Marianen, Puerto Rico, Sint-Maarten, Turks- en Caicoseilanden.

3. Eilandstaten in het Caribisch gebied, de Stille Oceaan, de Atlantische Oceaan, de Indische Oceaan en de Zuid-Chinese Zee bekleden een cruciale positie. Omdat zij overwegend klein zijn – zowel geografisch als wat populatiegrootte betreft – kan elke schok onevenredige, zelfs existentiële gevolgen hebben voor hun samenlevingen, economieën en culturen, met name voor vrouwen en meisjes, alsook voor anderen in kwetsbare situaties zoals inheemse volken en lokale gemeenschappen. Omdat het eilanden zijn – vaak laaggelegen en afgelegen – zijn zij in het bijzonder blootgesteld aan de negatieve gevolgen van extreme weergebeurtenissen en traag op gang komende verschijnselen die verband houden met klimaatverandering, zoals een stijgende zeespiegel en zoutindringing. De kleine eilandstaten in ontwikkeling zijn voor hun economie, de regulering van hun microklimaat, cultuur en recreatie nog meer afhankelijk van de oceaan dan andere landen. Zij zijn daarom uiterst kwetsbaar voor de gevolgen van klimaatverandering, voedsel- en voedingonzekerheid, mariene verontreiniging, verlies van mariene biodiversiteit, afnemende zoetwatervoorraden, woestijnvorming, kusterosie, aantasting van het land en illegale, ongemelde en ongereguleerde visserijactiviteiten.
4. Hoewel de kleine eilandstaten in ontwikkeling in de frontlinie staan, vormen deze kwesties een uitdaging en verantwoordelijkheid voor alle VN-leden, die in september 2023 bijeenkwamen op de SDG-top om opnieuw te bevestigen dat zij vastbesloten zijn de Agenda 2030 en de bijbehorende duurzameontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) daadwerkelijk uit te voeren en alle daarin verankerde beginselen te handhaven. De EU verbindt zich ertoe werkzaamheden in deze richting te ondersteunen. De VN-leden zullen ook tijdens de top over zeespiegelstijging in september 2024 en tijdens de volgende VN-oceaanconferentie in juni 2025 de specifieke uitdagingen waarmee de kleine eilandstaten in ontwikkeling worden geconfronteerd, bespreken.
5. De EU erkent de rol van kleine eilandstaten in ontwikkeling bij het leiden van positieve ontwikkelingen, met name in de strijd tegen klimaatverandering en de bescherming van het milieu. De kleine eilandstaten in ontwikkeling hebben het voortouw genomen bij het aanpakken van wereldwijde milieucrisis, bijvoorbeeld door de oprichting van “beschermd mariene gebieden” in hun wateren, waardoor habitats worden hersteld en de biodiversiteit wordt beschermd, en door te zorgen voor duurzame blauwe economieën. De kleine eilandstaten in ontwikkeling hebben ook het pad geëffend voor meer inclusieve klimaatactie en beleidskaders en -capaciteiten.

6. Het SIDS Accelerated Modalities of Action Pathway van 2014 (“Samoa”-traject) biedt een duidelijk actiekader via zijn 15 prioriteitsgebieden. De EU kijkt ernaar uit om samen te werken met de kleine eilandstaten in ontwikkeling aan de uitvoering van de prioriteiten die zullen worden vastgesteld in Antigua en Barbuda. De periode tussen nu en de volgende conferentie (in 2034) vereist gerichte en blijvende maatregelen.
7. De EU is ingenomen met de voorgestelde multidimensionale kwetsbaarheidsindex en roept op tot snelle goedkeuring hiervan, aangezien de kleine eilandstaten in ontwikkeling te kampen hebben met ontwikkelingsuitdagingen en kwetsbaarheden die onvoldoende worden weerspiegeld in de gangbare nationale inkomensindexcijfers, zoals het bbp en het bni per inwoner. Door meer en gedesaggregeerde gegevens te verzamelen, zou de multidimensionale kwetsbaarheidsindex meer inzicht moeten bieden om besluiten te onderbouwen. De EU moedigt alle ontwikkelingsinstellingen aan om voort te bouwen op dit nieuwe instrument, zodat kwetsbaarheidsfactoren beter worden geïntegreerd in hun analyses en maatregelen. De EU hoopt dat zij samen met al haar partners ervoor kan zorgen dat de specifieke behoeften van de ontwikkelingslanden worden erkend en eraan wordt tegemoetgekomen.
8. De EU is ingenomen met de op 21 december 2020 door de Algemene Vergadering van de VN aangenomen resolutie over de vierjaarlijkse grondige beleidsevaluatie van de operationele activiteiten voor ontwikkeling van de Verenigde Naties, en is bereid deel te nemen aan de onderhandelingen over de volgende evaluatie om ervoor te zorgen dat het VN-stelsel inzake ontwikkeling de steun voor de kleine eilandstaten in ontwikkeling blijft versterken.

9. De EU en haar lidstaten zijn vastbesloten een constructieve rol te spelen voor, tijdens en na de vierde internationale conferentie over de kleine eilandstaten in ontwikkeling (SIDS4), voor alle prioriteiten die in het ontwerpslotdocument zijn vastgesteld. Daartoe zullen zij verder samenwerken met partners die zich ook inzetten voor de kleine eilandstaten in ontwikkeling, met name de Onder-Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties en de hoge vertegenwoordiger van de Verenigde Naties voor de minst ontwikkelde landen, door land ingesloten ontwikkelingslanden en kleine eilandstaten in ontwikkeling, en het VN-departement Economische en Sociale Zaken. De EU is ingenomen met de oprichting door het VN-ontwikkelingscoördinatiebureau (DCO) in oktober 2021 van een coördinatorbureau ter plaatse en een landenteam van de Verenigde Naties voor Micronesia, dat de Federale Staten van Micronesia, Kiribati, Nauru, Palau en de Marshalleilanden omvat. De EU prijst de werkzaamheden van de VN-stuurgroep voor partnerschappen voor de kleine eilandstaten in ontwikkeling bij het bevorderen van partnerschappen. Gezien de diversiteit van de kleine eilandstaten in ontwikkeling is ook betrokkenheid op regionaal niveau en met regionale organisaties in kleine eilandstaten in ontwikkeling van belang.

10. De EU spreekt haar grote waardering uit voor het nauwe partnerschap met de kleine eilandstaten in ontwikkeling in de VN-klimaatonderhandelingen. De EU waardeert de kleine eilandstaten in ontwikkeling als belangrijke partners bij het benadrukken van de noodzaak van onmiddellijke, dringende en versnelde actie, zoals wordt benadrukt in de verslagen van het IPCC, het IPBES en het IRP. De EU is ingenomen met het besluit van de COP28 over de algemene inventarisatie. De EU en haar lidstaten hebben nauw samengewerkt met de kleine eilandstaten in ontwikkeling om de resultaten van de COP28 te bereiken, onder meer door op een rechtvaardige, ordelijke en billijke manier fossiele brandstoffen in energiesystemen af te bouwen, en sneller maatregelen te nemen in dit kritieke decennium. De EU en haar lidstaten zullen de samenwerking met partners blijven versterken bij de ontwikkeling en uitvoering van ambitieuze nationaal bepaalde bijdragen (Nationally Determined Contributions – NDC's) die op een doeltreffende manier de verbintenissen van de algemene inventarisatie waarmaken, met inbegrip van economiebrede emissiereductiedoelstellingen die zijn afgestemd op het beperken van de opwarming van de aarde tot 1,5 °C, en bij de uitvoering van het uitgebreide werkprogramma van Lima. De EU is ingenomen met het besluit om nieuwe financieringsregelingen operationeel te maken, waaronder een fonds om ontwikkelingslanden die bijzonder kwetsbaar zijn voor de negatieve gevolgen van klimaatverandering te helpen bij het reageren op verlies en schade. De EU en haar lidstaten hebben aanzienlijke steun toegezegd aan het fonds en aan bestaande financieringsregelingen om landen die bijzonder kwetsbaar zijn voor de negatieve gevolgen van klimaatverandering te helpen bij het reageren op verlies en schade. De EU is vastbesloten nauw samen te werken met partners om de groene transitie te versnellen, hiervan de vruchten te plukken en het nakomen van wereldwijde toezeggingen te ondersteunen. De EU is overtuigd van het potentieel van hernieuwbare energie, waaronder mariene hernieuwbare energie, voor de oceaaneconomie en andere gebieden die van belang zijn voor duurzame ontwikkeling. De EU dringt er bij de leden van de G20 op aan het voortouw te nemen in dit verband, aangezien zij verantwoordelijk zijn voor ongeveer 80 % van de wereldwijde emissies en een sleutelrol spelen bij het aanpakken van milieu-uitdagingen.

11. Via onze steun voor groene partnerschappen en samenwerking ondersteunt de EU de kleine eilandstaten in ontwikkeling bij de uitvoering van het mondiale biodiversiteitskader van Kunming-Montreal. Onze standpunten komen overeen wat betreft de bescherming en het herstel van de oceanen, onder meer door de snelle ratificatie, inwerkingtreding en uitvoering van de Overeenkomst inzake biodiversiteit buiten de nationale jurisdictie en door voorbereidingen te treffen voor ambitieuze toezeggingen tijdens de 3e VN-oceaanconferentie in Nice in juni 2025. De EU en haar lidstaten erkennen het belang van het Verdrag van de Verenigde Naties inzake het recht van de zee (Unclos), dat het juridisch kader biedt waarbinnen alle activiteiten in de oceanen en zeeën moeten worden uitgevoerd. Alle EU-lidstaten waren mede-indiener van Resolutie 77/276 van de Algemene Vergadering van de VN om een advies van het Internationaal Gerechtshof over de verplichtingen van staten in verband met klimaatverandering. De EU zal ook nauw samenwerken met de kleine eilandstaten in ontwikkeling, waarvan de bevolking in haar levensonderhoud bijzonder wordt getroffen door verontreiniging door kunststoffen, om tegen eind 2024 de onderhandelingen af te ronden over een ambitieus internationaal, juridisch bindend instrument en zo een einde te maken aan deze plaag. De EU en haar lidstaten benadrukken hoe belangrijk het is om tegen 2030 neutraliteit op het gebied van bodemdegradatie te bereiken en zijn ingenomen met de COP16 bij het VN-Verdrag ter bestrijding van woestijnvorming in Saudi-Arabië, die hét moment is om de nationale en wereldwijde actie op het gebied van landherstel, bodemgezondheid, veerkracht bij droogte en de groene transitie te versnellen.
12. Gelijke toegang tot de voordelen van digitalisering, de digitale transformatie van samenlevingen, en wetenschap, technologie en innovatie, biedt, in combinatie met gelijke toegang tot kwaliteitsonderwijs, grote kansen om de inclusieve sociaal-economische ontwikkeling te bevorderen, onder meer door de uitbreiding van de handel om de negatieve effecten van de afgelegen ligging tegen te gaan. Op basis hiervan kunnen ambitieuze NDC's gemakkelijker worden vastgesteld, uitgevoerd en gemonitord en kan de aanpassing aan klimaatverandering worden ondersteund. De EU en haar lidstaten werken via de Digital for Development Hub (D4D Hub) aan het bevorderen van de dialoog met partnerregio's, waaronder het Caribisch gebied en de Stille Oceaan, om een mensgerichte en duurzame digitale transformatie te bevorderen.

13. De EU en haar lidstaten verlenen steun aan de lopende inspanningen om de internationale financiële architectuur en multilaterale ontwikkelingsbanken te hervormen, voortbouwend op de routekaart voor het pact van Parijs voor mens en planeet (4P) en de agenda 2.0 van Bridgetown. Wij kijken uit naar de besprekingen over de hervormingen, onder meer in het kader van de top over de toekomst en de vierde internationale conferentie over ontwikkelingsfinanciering, die in 2025 in Spanje zal plaatsvinden.
14. Het doel moet zijn om, in een wereldwijde inspanning, uit alle bronnen de nodige middelen vrij te maken voor de volledige en versnelde uitvoering van de Agenda 2030 en de Overeenkomst van Parijs, onder meer door de liquiditeit te vergroten en optimaal gebruik te maken van schaarse concessionele financiering. Er bestaat een gemeenschappelijk belang bij het beter aanpakken van wereldwijde uitdagingen en ongelijkheden en het beschermen van mondiale collectieve goederen, om ervoor te zorgen dat geen enkel land moet kiezen tussen het bestrijden van armoede en het strijden voor de planeet. In dit verband ondersteunen de EU en haar lidstaten de ontwikkeling van innovatieve financieringsinstrumenten, zoals schuldclausules voor klimaatbestendigheid voor de meest kwetsbare landen.
15. De EU is sinds lang een partner van de kleine eilandstaten in ontwikkeling en ondersteunt hen bij het verwezenlijken van de duurzameontwikkelingsdoelstellingen (SDG's). De EU en haar lidstaten zijn nu al samen als Team Europa de grootste donor van de kleine eilandstaten in ontwikkeling, met financiering van meer dan 1,2 miljard EUR in de vorm van bilaterale officiële ontwikkelingshulp en bijdragen via multilaterale organisaties in 2022. In het kader van hun Global Gateway-strategie werken de EU en haar lidstaten in het kader van een Team Europa-aanpak samen met de kleine eilandstaten in ontwikkeling via investeringen in digitale, milieu-, klimaat- en energie-, vervoers-, gezondheids-, onderwijs- en onderzoeksprojecten. De EU financiert geselecteerde strategische vlaggenschipinitiatieven die de kleine eilandstaten in ontwikkeling ten goede komen, zoals het initiatief inzake wereldwijde groene obligaties, de groen-blaauwe alliantie voor het Stille-Oceaangebied en inspanningen om de dreiging van de *Sargassum*-algenplaag in het Caribisch gebied aan te pakken. De Europese Investeringsbank heeft sinds december 2022 3,47 miljard EUR financiering aan de kleine eilandstaten in ontwikkeling verstrekt in de vorm van kredietlijnen voor lokale kredietinstellingen ter ondersteuning van kmo's, waarmee investeringen in infrastructuur, energie, diensten, gezondheid, onderwijs, landbouw en visserij worden gefinancierd. De EU financiert ook een programma van 35 miljard EUR voor steun aan de kleine eilandstaten in ontwikkeling in Afrika, het Caribisch gebied en de Stille Oceaan en kustlanden, dat het BioSPACE-programma in het Caribisch gebied en het BioScapes-programma in de Stille Oceaan omvat, en steun voor het partnerschapsfonds voor kritieke ecosystemen (Critical Ecosystems Partnership Fund) in het westelijk deel van de Indische Oceaan.

16. In het kader van haar humanitaire programma voor paraatheid bij rampen ondersteunt de EU al drie decennia de versterking van de capaciteit van de nationale autoriteiten en lokale gemeenschappen om te anticiperen op, te reageren op en te herstellen van de gevolgen van natuurrampen, waaraan de kleine eilandstaten in ontwikkeling in het bijzonder zijn blootgesteld. De samenwerking op dit gebied zal worden geïntensiveerd door de sluiting van een memorandum van overeenstemming over rampenrisicobeheersing tussen de EU en Latijns-Amerika en het Caribisch gebied, dat in 2024 zal worden ondertekend, en de start van een reeks EU-LAC-dialogen over rampenparaatheid. De EU herinnert eraan dat het belangrijk is om het initiatief van de secretaris-generaal van de VN inzake vroegtijdige waarschuwing voor iedereen (“Early Warnings for All”) te ondersteunen, met name door grote lacunes in de gegevens over weer- en klimaatwaarnemingen van de kleine eilandstaten in ontwikkeling te dichten, ervoor te zorgen dat waarschuwingen bij de lokale behoeften aansluiten, en deze onder de lokale bevolking te verspreiden.
17. Daarnaast werkt de EU via de Global Gateway aan het aantrekken en ten volle te benutten van particuliere investeringen in de kleine eilandstaten in ontwikkeling. Het benutten van de investeringscapaciteit van de particuliere sector is een strategische prioriteit die wordt nagestreefd door het ondernemings- en investeringsklimaat te verbeteren, technische handelsbelemmeringen weg te nemen, een gelijk speelveld te waarborgen en financiële instrumenten te gebruiken om middelen aan te trekken. Via dit actiekader biedt het Europees Fonds voor duurzame ontwikkeling+ (EFDO+) garanties aan particuliere investeerders via instellingen voor ontwikkelingsfinanciering.

18. De nieuwe partnerschapsovereenkomst tussen de EU en haar lidstaten, enerzijds, en de leden van de Organisatie van staten in Afrika, het Caribisch gebied en de Stille Oceaan (OACPS), anderzijds, is in november 2023 ondertekend. Deze overeenkomst is met name relevant voor de kleine eilandstaten in ontwikkeling, aangezien zij bijna allemaal lid zijn van de OACPS. In de overeenkomst wordt een hoog ambitieniveau vastgesteld voor de samenwerking tussen de EU en de OACPS op het gebied van belangrijke gemeenschappelijke beginselen zoals mensenrechten, democratie, vrede en veiligheid, menselijke en sociale ontwikkeling, klimaatverandering en milieu, en migratie en mobiliteit. Voor de kleine eilandstaten in ontwikkeling biedt de partnerschapsovereenkomst een kader om wereldwijde initiatieven te beïnvloeden en te stimuleren, en om, in een geest van partnerschap, met de EU en op wereldschaal een consensus te bereiken over de voor hen meest kritieke kwesties. De drie nieuwe regionale protocollen – die deel uitmaken van de partnerschapsovereenkomst – zullen uitwisselingen en samenwerking vergemakkelijken die zijn afgestemd op de behoeften en dynamiek van elke regio. Deze nieuwe aanpak maakt nauwere samenwerking tussen alle regio's mogelijk bij belangrijke kwesties voor de kleine eilandstaten in ontwikkeling, zoals klimaatverandering, milieubescherming en oceaangovernance. De economische partnerschapsovereenkomsten (EPO's) die de EU heeft ondertekend met partners, hebben een positief effect gehad op de economieën van de betrokken landen. Van de 33 OACPS-staten die economische partnerschapsovereenkomsten met de EU hebben, zijn er 21 kleine eilandstaten in ontwikkeling. De EU heet Niue, Tonga en Tuvalu welkom bij de economische partnerschapsovereenkomst tussen de EU en het Stille Oceaangebied. Hun toetredingsproces is bijna volledig afgerond. De EU kijkt ernaar uit om alomvattende en wederzijds voordelige betrekkingen met de kleine eilandstaten in ontwikkeling uit te bouwen die verder gaan dan de bestaande samenwerking. De EU zal ijveren om de samenwerking tussen de kleine eilandstaten in ontwikkeling en andere eilanden te bevorderen, met name met de ultraperifere gebieden van de EU en de landen en gebieden overzee, waarmee zij enkele gemeenschappelijke kenmerken delen.
19. In de toekomst zal de EU haar partnerschap met de kleine eilandstaten in ontwikkeling opbouwen door middel van samenwerking en dialoog, onder meer op het gebied van wereldwijde uitdagingen, technische bijstand en steun voor capaciteitsontwikkeling, voortbouwend op overeenkomsten tijdens de SDG-top van 2023 en SIDS4, om te zorgen voor een succesvolle top over de toekomst in september 2024, en om resultaten te behalen op de vierde conferentie over ontwikkelingsfinanciering.

20. De EU kijkt uit naar de SIDS4-conferentie en het volgende actieprogramma voor kleine eilandstaten in ontwikkeling, waarbij alle belanghebbenden, waaronder het maatschappelijk middenveld, de particuliere sector, de academische wereld en jongeren op zinvolle wijze worden betrokken. Wij staan klaar om bij te dragen aan de uitvoering van het actieprogramma door samenwerking op prioritaire gebieden zoals klimaatverandering, energie en milieu, de blauwe en groene economie, inclusie van de kleine eilandstaten in ontwikkeling in de wereldwijde markten, officiële ontwikkelingshulp en gemakkelijkere toegang tot klimaat-, ontwikkelings- en aanpassingsfinanciering en -investeringen.
